

מכון שלזינגר לחקר הרפואה עפ"י התורה ליד המרכז הרפואי שערי-צדק, ירושלים

הנחיות לצום י"ז בתמוז תש"פ ולצום תשעה באב תש"פ

רקע רפואי:

- מדובר במגפה עולמית קשה, שהידע הרפואי עליה הוא עדיין קטן מאד.
- לנגיף הקורונה כושר הדבקה גבוה מאד,
- נראה כי כושר ההדבקה של הנגיף בגל השני, גבוה יותר מזה של הגל הראשון.
- סיכויי התמותה מהמחלה גבוהים מאד אצל חולים מבוגרים, או בעלי מחלות רקע.
- סיכויי ההדבקה תלויים במידה רבה ביעילות פעילות מערכת החיסון.
- מערכת החיסון פועלת פחות טוב בזמן צום.

רקע הלכתי:

א. כשאנו אוכל ושותה קולט שינוי האוויר ח"ו

המגן אברהם או"ח, תקעו, ס"ק ב, כתב על מגיפת הדבר: "והאידנא אין מתענין כלל בשעת הדבר דמנוסה הוא כשאנו אוכל ושותה קולט שינוי אויר ח"ו". וכן פסק בא"ר, ובערוך השולחן. דברי המ"א הובאו להלכה גם בבאר היטב ובמ"ב, וכן בשו"ת חת"ס ח"ו, ליקוטים סי' כג, לענין יום הכיפורים. וכן הורה הגרעק"א בעת מגיפת הכולרע בעירו, שלא לצאת מביתו על לב ריק. אמנם ממגפת הכולרע שהיא היתה המגפה בזמן הגרעק"א, קצת קשה להביא ראיה למגיפת הקורונה, מאחר ובמחלת הכולרע התמותה העיקרית נגרמת מהתייבשות קשה עקב שלשולים חריפים. ולכן יש שם חשיבות מיוחדת בשמירה על בריאות מערכת העיכול. אך מאחר וטרם פוענחו כל גורמי התמותה מקורונה, כשהווירוס פוגע במערכת רבות של הגוף כולל מערכת העיכול, השיקול של חיזוק מערכת החיסון – גובר.

ב. המעמד ההלכתי של י"ז בתמוז

לגבי י"ז בתמוז, יש לזכור את שיטת הרמב"ן, שהגר"א פסק כוותיה, כי מאז רבי רחץ בקרונה של ציפורי ב"ז בתמוז, בטל הצום מדברי קבלה בזמן שהוא לא שלום ולא מלחמה, ונשאר מנהג בלבד. עפ"י הורה לי הגרמ"מ שך זצ"ל בעשירי בטבת תשכ"ז, שגם בחולשה קלה יש לאכול בצום הרביעי, השביעי והעשירי, ולא לחוש.

ג. שיעורים בט"ב

דין הביה"ל להמליץ על שיעורים בט"ב כשמתיירים אכילה ושתיה **לציבור**, שיידך רק לגב ט"ב שחיובו מדרבנן כדין גמור. אבל גבי שאר תעניות, חיובם בימינו רק מדין מנהג, (כמבואר ברמב"ן וכ"כ הגר"א) -- אין להחמיר בהמלצת פחות מכשיעור באכילה.

ד. חשש לסכנת ציבור גם בסכנה רחוקה

ראה שבת מב, א, בר"ח בשם רב האי, ברמב"ן וברשב"א, גבי גחלת של מתכת וצידת נחש, (הובא במנחת שלמה א, ז, א) וכן הזהיר על כך הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, לחשוש לפיקוח נפש של רבים גם אם החששות **רחוקים מאד ואינן לפנינו**. (ראה פירוט בספר **רפואה מציאות והלכה**, סימן א, פרק ד).

לאור האמור, אלה ההנחיות ההלכתיות:

הנחיות הלכתיות לי"ז בתמוז תש"פ

- מי שהוא נשא קורונה -- לא יצום.
- מי שהתחייב בבידוד -- לא יצום.
- מי שבדיקה שאמורה להתבצע, או שכבר התבצעה אך ממתנינים לתוצאה, והתוצאה עולה לחייבו בבידוד -- לא יצום.
- מי שהוא בקבוצת סיכון, (גיל מעל 60, או מחלות לב, ריאה, יל"ד או סכרת) -- לא יצום.

הערה: שמעתי בכאב כי היו רופאים שהטעו פוסקים ת"ח, באומרם שיש מחקרים המראים כי צום לא מחליש את מערכת החיסון במגפת הקורונה. לאחר בירור: **עדיין אין מחקרים כאלה**, והמסתמך עליהם – טועה ומטעה.

הנחיות הלכתיות לתשעה באב תש"פ

- ההנחיות לי"ז בתמוז, תקפות גם לתשעה באב, בהבדל אחד:
- בניגוד לתענית י"ז בתמוז שבו אין מקום להגביל את ההיתר לאכילה בשיעורין, בתשעה באב יש מקום להמליץ על הגבלה זו, למי שאין לו סימפטומים, ועדין איננו חולה מאומת, גם אם נתחייב בידוד. אך מי שכבר יש לו סימפטומים, או שהוא חולה מאומת – פטור לגמרי מהצום, ואין להגביל את ההיתר בהגבלת שיעורין.